

HANNES JA AULI MYLLYLÄN PERHEEN ELÄMÄSTÄ

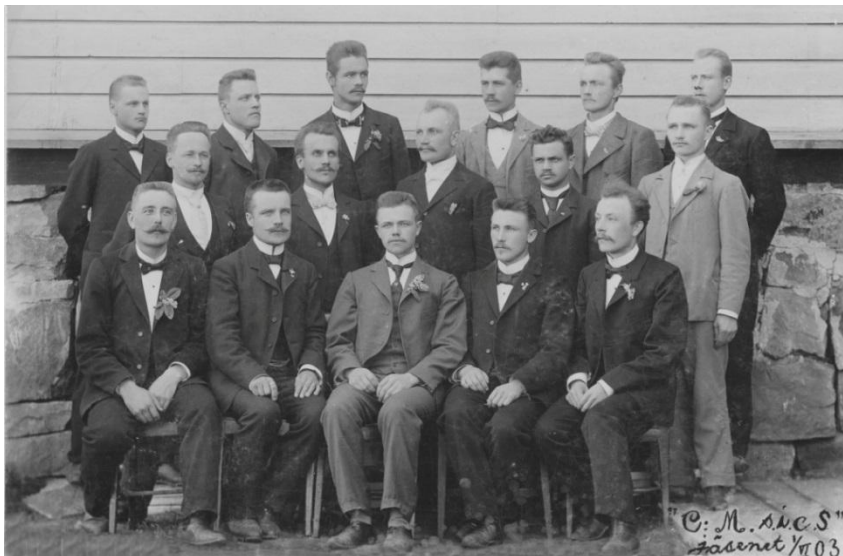
Hannes Myllylä syntyi 26.7.1881 Kärsämäellä. Hänen isänsä Herman Matinpoika Myllylä oli melko suuren maatilan isäntä (ks. liite "Myllylän sukuhaara"), ja äiti Vilhelmiina kuvasta päätellen melko topakka nainen. Myllylän tila sijaitsee Kärsämäellä, n. 4 km kirkolta, Kärsämäen joen etelärannalla. Postiosoite on Ylärannantie 14. Tilan pinta-ala oli n. 150 ha, mistä peltoa n. 40 ha, 16 lehmää, lisäksi sikoja ja lampaista. Hanneksen isä kuoli kun hän oli 1-vuotias. Äiti meni uusiin naimisiin, kun Hannes oli 2-vuotias. Äiti-Vilhelmiina oli menettänyt kaksi lastaan neljä vuotta ennen Hanneksen syntymää, ja vielä yhden, Hermannin, vuosi ennen Hanneksen syntymää. Hannes kävi opettajaseminaarin Kajaanissa ja valmistui 1904 kansakoulun opettajaksi 25v ikäisenä. Siihen aikaan kansakoulun opettajan status lienee vastannut vähintään nykyajan rehtoria. Ryhmäkuvassa Hannes poseeraa ystäviensä kanssa, jotka yhdessä muodostivat salaperäisen C:M.s.i.c.S –yhdistyksen. Hannes toimi opettajana ensin Kemissä 1904 - 1906 ja sen jälkeen Kangasalla 1906 – 1910, käynnistäen Huutijärven kansakoulun toiminnan (tehtävä oli siis huomattavasti vaativampi kuin tulla opettajaksi valmiiseen kouluun).

Myllylän tila 1902.

Hanneksen äiti Vilhelmiina, s. 1852

Hannes Myllylä (kuvassa keskellä) ystäviensä kanssa 1903.

Lapsuudestaan Hannes kirjoittaa mm. "Keväisin kun purot puhkesivat, oli mieltäni laitella niihin pikku myllyjä. Myllyjen teossa avusti vaari (*Vilhelmiinan isä*), joka kaikenlaisissa puusepän ja sepän töissä oli kätevä". Liekö tästä käynnistynyt Hanneksen innostus puusepäntöihin? – Isänsä Hermannin kuolemasta Hannes sanoo kerrotun, että isä sai yskän talvisella Oulun matkalla, joka sitten kevään mittaan äityi keuhkokuumeeksi, johon siihen aikaan ei ollut lääkkeitä. Itse hän mainitsee olleensa hyvin terve.

Auli oli Joutsiniemen suuren kartanon (450 ha; Joutsiniemen tilaa on kuvattu yksityiskohtaisesti sukusivuston "historiaa"-kohdassa) toiseksi nuorin lapsi, syntynyt 29.11.1886. Auli-nimi oli siihen aikaan melko harvinainen; tiettävästi Auli oli Suomessa järjestyksessä toinen sen nimiseksi kastettu. Hän kävi keskikoulun Tampereen suomalaisessa tyttölyseossa, ja oli kuulemma hyvin tunnollinen oppilas; luki kaikki läksyt hyvin heti kotiin tultuaan, ja paukautti kirjojen kannet kiinni kun oli valmis. Aulia ärsytti venäjän kielen sen aikainen "pakko-opiskelu". Yleisesti keskikoulun suorittaminen siihen aikaan (1903) ei tytölle ollut niin tavallista. Voisi spekuloida, että hän tutustui Hannekseen jossain sivistystoimeen liittyvässä riennossa ja naimisiin Hanneksen kanssa hän meni 26.5.1909, jolloin Hannes oli 27 vuotias ja Auli 22 vuotias. Seurustellessaan Auli ja Hannes kävelivät käsi kädessä Kangasalla, ja ohittivat ojaan sammuneen miehen. Tämä ärsytti Hannesta ja hän sanoi Aulille "Tuollaisena Sinun ei tarvitse minua koskaan nähdä".

Joutsiniemen päärakennus 2012.

Kerttu ja Tellervo tulossa Joutsiniemeen (Kainon maalaus 1916)

Hannes Myllylä nuorena miehenä ja Auli Joutsiniemi nuorena neitona (huom. hieno pusero).

1910 Hannes valittiin vastaperustetun Koulutarpeiden Keskusliike Oy:n toimitusjohtajaksi. Yhtiön omistivat WSOY, Otava, Akateeminen Kirjakauppa ja Weillin & Göös. Koulutarpeiden Keskusliike perustettiin Valistuksen kilpailijaksi. Ilmeisesti Hanneksella oli oivalliset suositukset ja vakuuttava näyttö (Huutijärven koulun käynnistäminen), koska hänet valittiin näin merkittävän yhtiön johtajaksi. Ehkä hänellä oli myös

vaikutusvaltaisia tuttavien (C:M.s.i.c.S –seura?). Mahdollisesti jo silloin, mutta ainakin myöhemmin Hannes toimi Suomen kirjallisuuden seuran, Suomalaisuuden liiton ja Suomen kirjastoseuran johtokunnan jäsenenä. – Vaikuttaa, että Hannes nuoresta iästään (29 v) huolimatta menestyi mainiosti, ja perhe muutti vuoden 1910 tienoissa Helsinkiin, missä Hannes vuokrasi hienon asunnon Bulevardilta, sen talon toisesta kerroksesta missä nykyisin on Ekberg:n kahvila. Helsingissä Aulia ihmetytti ruotsin kielen siihen aikaan hallitseva asema; torillakin piti ostokset hoitaa ”toisella kotimaisella”. Kerttu syntyi 1910, Tellervo 1912 ja Jaakko 1914. Tämä kolmikko oli jatkossa vähän niin kuin ”isoiset”, ja Paavo (s. 1918), Matti (s. 1920) ja Lauri (s. 1923) olivat ainakin isoisten mielestä alussa ”pikkupoikia”.

Auli, Tellervo, Kerttu ja Hannes v. 1913. Kerttu, Jaakko ja Tellervo v. 1916 (huom. hienot lasten vaatteet).

Kirjallisten dokumenttien valossa Hannes näyttää paneutuneen pienten lastensa elämään yllättävänkin paljon, pitäen ns. vauva-kirjojakin. Pikku-Tellervosta hän kirjoittaa: ”Kaksi vuotta vanhana kävit ensi kertaa kirkossa Helsingissä. – Saman ikäisenä lohduttelit kerran äitiä, että jos me Kertun kanssa kuollaan, ei me olla kauaa poissa, kyllä Jeesus meidät herättää ”

Hannes ”ohjaa” Kertun ja Tellervon hiekkalaatikkoleikkiä Joutsiniemen ”Pirtin” pihassa, missä perhe vietti kesää ennen Kiehelää. Oik. Auli ystävättäriineen Roineen rannalla. Kerttu ja Tellervo vedessä, Jaakko vaunuissa. Molemmat kuvat n. vuodelta 1915.

Bulevardilla perhe asui ainakin vielä kansalaissodan aikoihin 1918, sillä Kertun ja Tellervon piti kulkea keittiössä polvillaan, jos ikkunasta olisi sattunut tulemaan harhaluoteja (vanhan kirkon puisto ulottui siihen aikaan ko. Ekbergin taloon asti). Talon pääovella seisoivat kansalaissodan aikana kaksi saksalaista vartiosotilasta, sillä talossa asui myös joku saksalainen korkea upseeri. Kerttua ja Tellervoa kävi sääliksi sotilaat, ja niinpä he veivät kummallekin tikkunekun. Vallankumouksesta Tellervo muistaa, kuinka yht’äkkiä ratsain liikkuvilla kasakoilla oli punaiset viirit keihäittensä kärjissä. Siitä pikkutyttökin ymmärsi, että jotain oli muuttunut. Sodan jälkiselvittelyistä Tellervo muistaa, kuinka hän oli isänsä kanssa suojeluskuntaupseerin auton kyydissä

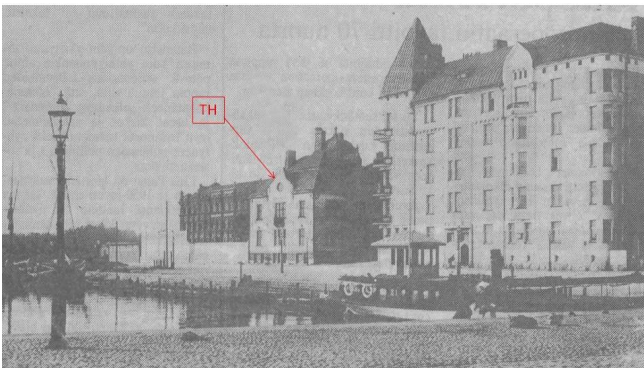
Kangasalla syksyllä 1918. Upseeri havaitsi, että pienen torpan lippusalossa metsän reunassa oli punalippu. Upseeri kurvasi autonsa talon pihaan ja vaati masentunutta torpparia ottamaan lipun alas. 6-vuotias Tellervo tunki sääliä torpparia kohtaan, ja kertoo silloin lapsen tavoin ajatelleensa, että korvessa jokainen voisi pitää sen väristä lippua kuin haluaa.

Bulevardilta perhe muutti Köydenpunojan kadun ja Hietalahden rannan kulmauksessa olevaan taloon n. 1920. Tässä talossa Kertulla ja Tellervolla oli hieno tornihuone, mistä he pitivät kovasti, ja mistä näki merelle. Perheellä oli nyt varaa kahteen palvelijaan. Ko. talon alakerrassa oli Koulutarpeiden Keskusliike Oy:n toimisto.

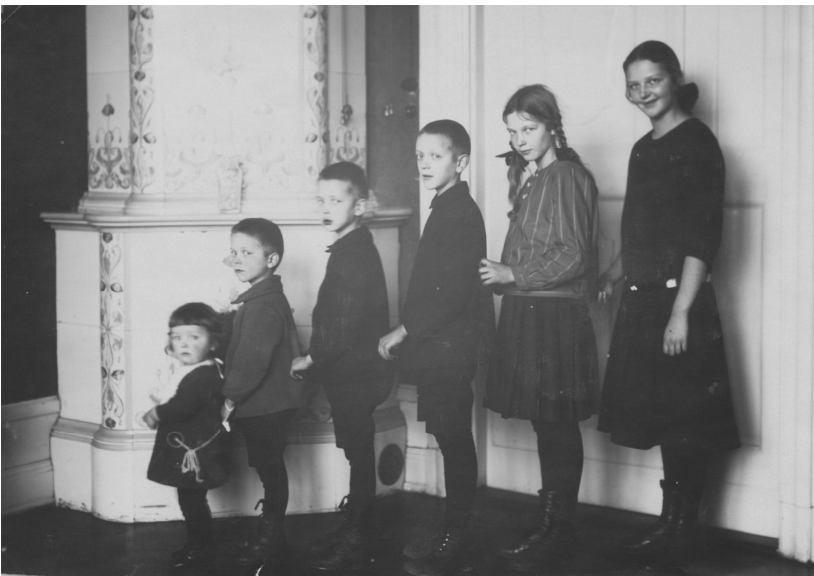
Ekbergin talo Bulevardilla (kuvattu 2015), missä Hannes perheineen asui n. 1910 – 1920. Oikealla "Isoiset" Köydenpunojankadun pihalla 1922.

Köydenpunojankadun asuntoon liittyy muutakin romantiikkaa kuin Kertun ja Tellervon tornihuone. Kadun toisella puolella, Hanneksen perheen asuntoa vastapäätä sattui asumaan Horsman perhe, johon kuului myös Tellervo-niminen tyttö, siihen aikaan 5-vuotias. Hän pani merkille vastapäisen talon parvekkeella seisoskelevan hauskan näköisen pikkupojan, Hanneksen 6-vuotiaan Mattin. Lapset vain katselivat toisiaan, eivätkä ehtineet tavata, ennen kuin Hanneksen perhe muutti pois. Mutta he tapasivat uudelleen reilun 15 vuoden päästä kun kumpikin jo opiskeli, alkoivat seurustella, ja menivät naimisiin. Näin sukuun tuli toinenkin Tellervo Myllylä. Häntä ruvettiin sanomaan Telluksi. Kun Matti ja Tellu nuorena parina muistelivat lapsuuttaan ja vertailivat asuinpaikkoja, he kumpikin muistivat tuon enteellisen katsekontaktin lapsina.

Köydenpunojankadun ja Hietalahden rannan kulmaus 1920 ja 2014. TH = Kertun ja Tellervon tornihuone, missä oli pyöreä ikkuna ja näkymä merelle. Vastapäisen talon parvekkeelta pikkutyttö Tellervo Horsma katseli pikkupoika Matti Myllylä. Hanneksen ja Aulin romanttinen talo on nykyisin korvattu isolla kerrostalolla, kuten kuvista ilmenee.

Hannes oli ilmeisen hyvissä varoissa 1920, jolloin perheen kesäkodiksi ostettiin (luultavasti kylläkin osittain velaksi) Kiehelän tila Kangasalta (alun perin 24 ha peltoa, 90 ha metsää, ks. tarkemmin "Muistoja Kiehelästä"). Perhe vietti siellä paitsi kesän, myös joulun seudun. Talvella päärakennus oli kylmillään, mutta viikkoa ennen joulua tilaa hoitava pehtori antoi lämmittää talon kaikki uunit, jotta se olisi lämmin ja kuiva kun herrasväki saapuu joulun viettoon. Kesänaapurin kirjoittamassa "Kiehelän Pikkutieto Sanakirjassa" mainitaan mm. Paavon veneilleen ahkerasti perheen moottoriveneellä nimeltään Lokki, Kertun olleen kiinnostunut kotiseutututkimuksesta vieraassa seudussa, Laurin olleen innokas onkija ja Tellervon halunneen aina mennä vieraita vastaan. Lapset ratsastivat usein Kiehelän hevosilla läheisellä harjulla (siihen aikaan sekä Vehoniemen-että Keisarinharju kuuluivat Kiehelään). Kerran Paavo ratsasti ilman kenkiä ja satulaa, ja paljaiden jalkojen läpsyntä hevosen kupeisiin hermostutti hevosta niin, että se lopulta pillastui. Onneksi sekä ratsastaja että hevonen selvisivät pelkällä säikähdyksellä. – Yleisesti elämä Kiehelässä kuulostaa nykyaikana varsinaiselta dolce vita:lta: piknikkejä rannalla tai saarella, ajelua veneellä, erilaista urheilua, ratsastusta, paljon vieraita ja kylässä käyntejä – ja palvelijat passaamassa ja pehtori hoitamassa maanviljelystä.

Koko Hanneksen ja Aulin lapsikatras 1925 Köydenpunojankadun asunnon salissa.

Kiehelä järveltä päin nähtynä 1920-luvulla. Huomaa Hanneksen itse tekemät portaat etualalla. Oikealla samat portaat 2013 (päärakennus on nykyisin purettu, tilalla Kaivannon sairaalan rakennuksia).

Kiehelän aitta ja talli n. vuonna 1930. Jaakko, Tellervo, Paavo, Matti ja Auli Kiehelän pihalla n. vuonna 1928.

Paavo ajelee Lokki-veneellä Kiehelän vesillä.

Paavo ja hänen itse tekemänsä auto Kiehelässä.

Kiehelässä oli 3 hevosta, kuvassa Liisa ja Vilpas.

Tellervo ajaa haravakonetta Kiehelässä.

Omenapuut kukkivat Kiehelässä.

Jaakko ja hänen hieno moottoripyöränsä Kiehelän edessä 1939.

Hannes ja Auli olivat kulttuurihenkilöitä, joiden kodissa oli iso kirjasto, kotimaisilta taiteilijoilta ostettua taidetta ja aistikas kalustus. Matkoista mainittakoon, että Hannes teki pitemmän opintomatkan Saksaan, Leipzig:iin 1911. Ilmeisesti paljon koulutarpeita hankittiin Saksasta. Siellä hän oli työmatkalla myös aikakin v. 1928, jolloin Tellervolla (16 v) oli paha keuhkokuume, ja luultiin että hän kuolee. Auli sähkötti asiasta Hannekselle, ja hän tietävästi nopeutti paluutaan. Huoli oli kuitenkin turha, Tellervo parani ja oli aikuisena hyvin terve. Toipilasaika oli kuitenkin pitkä, ja kurkku oli vielä niin tulehtunut, että Tellervo ei saanut puhua. Niinpä tekniikasta kiinnostunut Paavo (10 v) asensi hänelle sähkösoittokellon, millä Tellervo saattoi kutsua palvelijaa, kun halusi kuumaa juotavaa tms.

Kieltolain aikana Hanneksen luona kävi vierailijoita, joihin Auli suhtautui epäilevästi. Niinpä hän käski Tellervoa vakoilemaan verhon raosta, mihin pirtupullo piilotetaan. Tellervo näki että uuniin luukun taakse, ja kertoi sen äidilleen. Auli haki pullon pois, mutta kun Tellervo näki kuinka surullinen Hannes oli huomattessaan menetyksen, hänen tuli kovin paha mieli.

Omistusasunnon perheelleen Hannes hankki Töölöstä, osoitteesta Döbelninkatu 5 B 27. Se oli iso ja hieno asunto neljännessä kerroksessa, mihin oli kaksi sisäänkäyntiä, pääovi ja keittiön (eli palvelijan) ovi. Taloa rakennettaessa Hannes ei laman vuoksi pystynyt maksamaan urakoitsijalle kaikkia maksuja ajallaan, mutta urakoitsija lohdutti Hannesta: "Kukaan ei maksa minulle, enkä minä maksa kenellekään". Lama meni ohitse, raha alkoi juosta ja talo valmistui. Perhe muutti tähän uuteen hienoon asuntoonsa noin v. 1929. He eivät muuttaneet suoraan Köydenpunojankadulta, vaan asuivat sitä ennen lyhyen ajan Isorobertinkadulla. – Döbelninkatu 5 oli alueen ensimmäisiä taloja niin, että alkuvuosina asunnon ikkunoihin pilkahteli meri, ja lähistöllä oli kallioita, niittyjä ja jopa lompaita. Kertun luokkatovereiden mielestä perhe muutti "maalle".

Hanneksen ja Aulin lapset Döbelninkadulla 1932.

Döbelninkatu 5 nykyisin (2014).

Koulutarpeitten Keskusliikkeen johtajakauden jälkeen Hannes perusti kirjakaupan, Kirjaliike Oy:n, ja hänestä tuli sen pääomistaja ja toimitusjohtaja, missä tehtävässä hän toimi kuolemaansa asti. Muut osakkaat olivat August Jäntti ja Auli. Hannes harjoitti jonkin verran myös julkaisutoimintaa (3 Korkokirjaa, 3 Pankkimiehen korkokirjaa, Kangasala-kirja). Lasten kauhu kesällä oli joutua oikolukijaksi. Tellervon mukaan erikoisen paha oli juuri korkokirja, missä oli pelkkiä numeroita. "Uhriksi" saatu lapsi luki numeroita käsikirjoituksesta, ja Hannes tarkisti oikovedoksesta, oliko oikein. Korke-kirjasta näki kaikki korkolaskelmiin liittyvät asiat, ja se oli suosittu aikana jolloin ei ollut kunnollisia laskukoneita. Hannes toimi myös kirja-arvostelijana, ja teki harrastusmielessä kirjojen sidontaa, missä hän oli varsin taitava.

Kaikki Aulin ja Hanneksen kuusi lasta pääsivät ylioppilaisiksi Döbelninkadun kodin lähellä olevista kouluista, Helsingin Suomalaisesta Yhteiskoulusta ja Helsingin Yhteislyseosta. Auli sai rintaansa siihen aikaan perin harvinaisen, kuudesta kultaisesta lyyrasta koostuvan korun. Vielä erikoisempaa oli, että kaikki lapset

suorittivat myös akateemisen loppututkinnon. Kertusta tuli suomen kielen, historian ja kansantieteen maisteri, Tellervosta hammaslääkäri, Paavosta diplomi-insinööri ja Jaakosta, Matista ja Laurista agronomi.

Uhkaavista ennusmerkeistä huolimatta Talvisodan alku tuli monelle yllätyksenä. Auli katseli Döbelninkadun asunnon keittiön ikkunasta taivaalla lentävää pommikoneryhmää, ja sanoi "taas siellä on jokin harjoitus menossa". Samassa alkoivat pommit pudota, ne olivatkin viholliskoneita. Ilmeisesti siviiliväestöä ei pystytty varoittamaan ajoissa.

Nk. Helsingin suomalaisen säästöpankin talo osoitteessa Kluuvinkatu 8 (talo valm. 1928), missä Hanneksen kirjakauppa sijaitsi. Ko. talo oli siihen aikaan upeimpia liiketaloja koko kaupungissa, ja Hanneksen kauppaa luonnehditaan "keskisuureksi kirjakaupaksi". Oik: Hannes ja Auli Kiehelän kuistilla 30-luvulla.

Juuri agronomiksi valmistunut Jaakko kuoli Talvisodan alussa. Kun lukee Jaakon taistelulähetin kirjettä, on ilmeistä että vänrikki Jaakko oli sodassa hyvin rohkea, voisi ajatella, ehkä jopa liian rohkea, unohtaen noudattaa riittävää varovaisuutta. "Syytä" tähän voisi etsiä Jaakon ja Tellervon yhteisestä, hyvin pidetystä mutta myös intomielisestä opettajasta, "Nallesta" (Aarno Jalas). Ikäerosta huolimatta Tellervo ja Jaakko olivat lukiossa joskus samalla tunnilla. Yhdellä tällaisella oppilaiden tehtävänä oli lausua valittuja kohtia Vänrikki Stoolin tarinoista. Kun eräs oppilas lausui osuutensa välinpitämättömästi, "Nalle" pahoitti mielensä, painoi Stoolin tarinat vasten rintaansa ja sanoi "Rakastakaa aina tätä kirjaa". Tämä teki suuren vaikutuksen Jaakkoon ja hän sanoi siskolleen: "Tuon kirjan mukaisesti haluaisin elää; olla aina urhea ja peloton".

Intomielinen opettaja "Nalle" ja Tellervon luokkatovereita, oik. runoilija Saima Harmaja.

Jaakon arkku lähdössä sankarihautaan Kiehelän pihasta.

Kaikki Hanneksen ja Aulin muutkin pojat palvelivat sodassa upseereina. Paavo oli yksi eturivin hävittäjälentäjistä pudottaen yhteensä 21 viholliskonetta. Ainoana ilmavoimien lentäjänä hänen onnistui

kahdesti pelastautua omasta koneestaan laskuvarjolla. Matti oli maavoimien vänrikkinä ja luutnanttina usein erittäin täpärisissä paikoissa, saaden yhdestä sellaisesta muistoksi arven posken läpi menneestä kranaatin sirpaleesta. Lauri palveli lentäjänä, taistellen myös Lapin sodassa. Veljensä kuolemaa surressaan hiljattain valmistunut Tellervo ilmoittautui vapaaehtoiseksi ja lähti eturintamalle Käppäselkään armeijan hammaslääkäriksi. Työ siellä taistelun ääniä kuunnellen helpotti hänen oloaan, ja hän kertoi ettei hänellä koskaan ole ollut niin helppoja ja tyytyväisiä potilaita. Jokaiselle sotilaalle pääsy eturintamalta "turvaan" hammaslääkäriin oli nimittäin niin suuri palkinto, että hampaan poistokin vaikka ilman puudutusta oli iloinen asia. Kerttu suomen heimokansoihin perehtyneenä kohotti kotirintamalla taistelutahtoa toimien Naisylioppilaiden Karjalaseurassa ja Akateemisten naisten Karjalaseurassa, opiskeluaikana ensin mainitun varapuheenjohtajanakin.

Paavo ja Lauri koneittensa edessä. Matti maavoimien luutnanttina. Tellervo hammaslääkäriin työssä rintamalla.

Johtajantyönsä ja kirjallisten toimien ohella Hannes harrasti paljon puusepäntöitä, tehden mm. kokonaisen kaluston, avattavan sängyn, piippuhyllyn ja vaatearkun. Esimerkiksi piippuhyllystä päätellen hänen täytyi olla todella taitava. Vanhimman poikansa kuolema talvisodassa vuoden 1939 lopussa masensi Hannesta kovasti, ja hän kuoli 61-vuotiaana sotasyksynä 1942. Syynä kuolemaan oli ehkä kaatuminen kiviportaissa (kaupunki oli pimennetty pommitusten vuoksi). Tellervo näki, että Hanneksen korvasta tuli verta, mutta onnettomuutta ei kuitenkaan heti osattu pitää hengenvaarallisena. Hanneksella oli suurehko henkivakuutus, mutta vakuutusyhtiö jätti sen maksamatta. Tätä Tellervo ihmetteli, ja pyysi äitiään valittamaan asiasta, mutta Auli ei halunnut.

Hanneksen Kiehelässä vapaa-aikoinaan tekemiä puusepäntöitä. Huomaa taidokkuus, kun kaikki on tehty 30-luvun käsityökaluilla. Esineet kuvattu 2015.

Monista syistä johtuen perheen taloudellinen tilanne heikkeni 30-luvun lopussa ja 40-luvun alussa. Viime vuosinaan Hannes kirjoitti koskettavan runon: "Vene vieri, virta veti /aika aaltoja ajeli. /Selät suuret soutilimme, /lakkapäiset lainehetkin, /virrat vinhat, kosket kovat. /Tuli aika, airo taittui, /tuli toinen, mies menevi, /mies meni, mela putosi, /vene haapainen hajosi. /Tuo nyt Ahti airojasi, /venettäsi veen isäntä, /annan mulle airo toinen, tuo mulle mela parempi, /jotta jonnekin osaisin, /selät suuret souteilisin."

Hanneksen hautajaiset Kangasalla 1942. Kerttu pitää kädestä Karia ja Jormaa.

Hannes ja Auli olivat yhdessä ehtineet saada kaksi lastenlasta, Jorman ja Karin, ja Aulin jäätyä leskeksi häntä ilahduttivat toistuvat vierailut uusien lastenlasten ristiäisissä. Kaikkiaan Aulille siunautui 15 lastenlasta, monet vielä aika saman ikäisiä, joten sekä Döbelninkadulla että Kiehelässä riitti vilskettä ja lasten naurua. Sotien jälkeen asuntopula oli kova, joten useampikin perheen nuorista pareista asui aluksi Döbelninkadulla. Varmaan lastenlasten touhun seuraaminen toi iloa Aulin elämään. 40-luvun lopussa ja 50-luvun alussa hän työskenteli myös Ajotyö Oy:n myymälässä. Kun lapsenlapset vanhempina kävivät Döbelninkadulla, Auli aina "hemmotteli" heitä, tarjoten mm. Pirjolle Maitokeskuksen perunaleivoksia, joista tämä erityisesti piti, ja lainaten Kari S:lle rahat ensimmäiseen autoon (mikä laina tunnollisesti maksettiin takaisin). Lapsenlapsille tuliaisiksi Auli vei aina Fazerin "Dacapo" –suklaapatukoita.

Hanneksen ja Aulin ensimmäisen lapsenlapsen, Jorman, ristiäiset Döbelninkadun asunnossa 1938. Pastorina (kuvan oik. reuna) toimi Lauri Pohjanpää, joka tunnetaan paremmin runoilijana. Oikeanpuoleinen kuva: Auli ja yksitoista hänen 15 lapsenlapsestaan Döbelninkadulla v. 1961. Ylärivi: Kari M., Pertti, Kirsti T., Pirjo, Riitta. Alarivi: Anne, Kirsti M., Auli, Anja, Harri, Marketta, Erkki.

Varsinkin heti sodan jälkeen perheen nuoret naiset eli Kerttu, Tellervo eli Teije, Paavon Kirsti, Matin Tellu ja Laurin Alli pitivät kiinteästi yhteyttä ja mm. Tellu ja Teije istuivat usein illalla Döbelninkadun keittiössä ja paransivat maailmaa. Lapsenlapset eli 15 serkusta leikkivät paljon yhdessä, ja ovat lapsuuden ajoista lähtien,

eli yli 70 vuotta tavanneet toisiaan säännöllisesti. Ehkä sotien jälkeinen toiverikkaus aikaansai sen, että sekä perheen nuorten pariin että lastenlasten välillä vallitsi yhteys, jota nykyisin enää harvoin tapaa.

Neljä polvea 1965: Auli, Kari, Jarkko (1v) ja Kerttu

Myöhemmin leskevuosinaan Auli asui seitsemän vuotta Tellervon luona hoitaen tämän Jaakko-poikaa, sitten Döbelninkadulla auttaen leskeksi jäänyttä Paavoja hänen lastensa Erkin ja Kirstin hoitamisessa, sitten Martinkalliolla Kertun perheessä ja myös Laurin perheessä Tampereella. Elämänsä ehtopuolella Auli oli vähän aikaa Virkanaisten vanhainkodissa, ja vuosia maineikkaassa Kangasalan Lepokodissa, jossa on asunut tai lomailnut monia kuuluisuuksia, mm. Sibelius ja Saarikoski. Auli kuoli muistisairauden heikentämänä kuukausi ennen 80-vuotispäiväänsä Diagonissalaitoksen sairaalassa Helsingissä.

Kuva Kangasalan Lepokodin salista.

Tämän kirjoituksen laati Jaakko 2015, saaden siihen paljon faktoja, kommentteja, muisteluja, kuvia ja materiaalia serkuiltaan eli muilta Hanneksen ja Aulin lapsenlapsilta, erityisesti Jormalta ja Kari S:ltä. Lähteinä on käytetty mm. Teijen ja Tellun kertomuksia, Hanneksen muistiinpanoja, eri matrikkelejä ja sukukirjasta sekä sen liitteistä löytyviä tietoja.

Liitesivut:

- 1) Hanneksen kirjoittama "Kiehelän laulu" ja "Joulupukki Kiehelässä"*
- 2) Aulin ja Hanneksen omakätisiä kirjoituksia.*
- 3) Kiehelän Pikkutieto Sanakirja ja lisätietoja Myllylän tilan ja Kiehelän sijainnista*

Kiehelän laulu.

Kiehelä, Kiehelä,
Kainalossa Kaivannon.
Harjut yllä, pellot alla
Niemet, lahdet rantamalla
Längelmän ja Roineen veen
Somine saarineen.

Kiehelä, Kiehelä,
Kotikulta armahin,
Sinne parvi tämä ehtii,
Konsa haassa koivut lehtii,
"Kuhakiehuu" Kultasuu,
Peipoll'on pesäpuu.

Kiehelä, Kiehelä,
Kallis kotirantoinen,
Kaarnalaivat monet tehtiin,
Juostiin marjaan harjun metsiin
Hipat, litat leikittiin,
Hämäriin iloittiin.

Kiehelä, järviäs,
Päivin, öin mä kaipailen.
Armaan Roineen sinipintaa
Lokin kera harjun rintaa
Sorsina me kiideltiin
Saaretkin kierrettiin.

Kiehelä, armahin
Olet meille kultaisin.
Uimarannat oivat ovat,
Marjapaikat, hyvät, somat,
Leikkikentät avarat,
Armahat, armahat.

Kiehelä, Kiehelä
Siellä päivä kirkkahin.
Koivut hiljaa huminoipi
Puijsto vanha tarinoipi,
Rastas laulaa ilojaan,
Surujaan, kai puutaan.

Hyvästi Kiehelä,
Kiitos, kiitos kaikesta!
Ja kun jälleen koivut lehtii,
Silloin parvi tämä ehtii
Kotiin tänne kultaiseen,
Kiehelään, Kiehelään.

Joulupukki Kiehelässä 1928.

Terve teille lapsukaiset
Piltit pienet Kiehelässä!
Terveheksi emännälle,
Hyvää iltaa isännälle,
Lainallekin lämmin koura.

Takamailta tullessani
Pitkin poikin Längelmätä
Sattui silmiini somasti
Tulen tuike Kiehelästä,
Kuului kaukainen kohina:
Laina paistoi rinkilöitä,
Keitti kinkkua kovasti.
Työt juoksi, äiti hääri,
Pojat pyöri, pallerehti,
Rimlatteli, ramlatteli.

Joulu tullut on talohon,
Kosk'on kuusi kukkimassa,
Kynttiläiset kiiltämässä,
Kun on touhu ja tohina,
Sen mä arvasin asian.

Poikkesin vain pikimmältä,
Tie kun kulki tästä kautta,
Toivottamaa joulua hyvän,
Riemullisen, rauhallisen.
Suokoon Herra mielen pyhän,
Synnyinjuhlan Jeesukselle.

Tuli myöskin mieleheni
Tuoda pienet tuliaisat,
Lahjat lapsille omansa
Saattamahan mielen hyvän.

Kuin on oltu ja eletty?
Onko luvut luistanehet,
Kymppit koulusta kerätty?
Onko Lauri rimlatellut
Apistansa aherrallut?
Entä Matti mieleväinen,
Onko Lampuska torunut?
Onko viivoja vedellyt
Todistukseen töhristänyt?
Entä Paavo pitkä poika,
Kuin on mennyt ruotsinkielii?
Kuinka laskut luistanehet?
Joko valmis höyrykone?
Jaakko varmaan juoksujalkaa
Kotoansa kouluun karkaa.
Ampuu aina nuolet nurkkaan,
Väliin veljet pahoin morikkaa.

Tellervo se musiseeraa,
Iltapäivin prumaneeraa
Yötä myöten hukkii töissä,
Ahertaapi läksylöissä.
Kouluun tulee kiire lähtö
Äkkisään vain sinne ehtii.
Kuin kuontu kokehissa?
Toiko kymppin ranskankielii?
Kerttuko jo kopsuttaapi
Kera valkolakkisensa
Professorein luennoilla.
Viro, Vepsät väänteleeppi
Latinata laskee myöskin.
Kuinka kulki tentit kovat,
Joko kielet selvät ovat?

Äitiin vielä viimein palaan.
Torilta hän hakee kalaa.
Kuorii poikain perunoita.
Syöttää kaurasuurimoita,
Parsii, paikkaa, kielet kääntää,
Laulain poikain läksyt vääntää.
On tuo äiti oiva, soma,
Oikein kiva, ikioma.
Sokerinkin antaa suuhun
Jos ei pennit mene muhun.
Kiiltää hame, nuttu harmaa,
Lapsille hän kaiken antaa.

Lainallekin laulan vielä.
Hän se kulkee Viertotiellä.
Laina paistit perhaat kääntää,
Kyökin puolen yksin määrää,
Piilottelee sokereita,
Taikka muita makeoita.
Kallelle ei kortit lennä,
Silmät sinne palaa sentään.

Nyt on laulut laulettuna,
Rimlateltu, ramlateltu.
Vedän vakkasen esille
Lahjat lapsille jakelen
Sitten toisehen talohon
Tielle tuttuun salohon.
Joulun hyvän jätän teille.

Hei Kari! Kustavi 28.7.59
 Kiitokset terveidistä, hausk-
 kaan kumma että kaikki on hyvin.
 Ja herätyksi vähenevä aika-
 skyytiä, kyllä on hauskaa.
 Naiset ovat sieltäkin varmaan
 kauniita ja kuumia, mutta on-
 ja merellä.
 Täällä olemme olleet juhlan-
 muksettakin asti ja hyvinhän on
 kaikki sentään mennyt tähän
 asti. Arvaat, että ääntä ja kuu-
 toa riittää, aamusta iltaan, kun
 kaikki kolme ovat kovaaäänisiä.
 Mutta eihän tässä ole naapu-
 reita aivan lähellä.
 Nyt täällä on myös uusi saun-
 na, joka on siinä kuin linnun-
 pöytä ja löyly on kuuma ja
 hyvä. Ihavo on vähän aikaa
 kalmalla ja hän maalasi sen
 saman väriseksi kuin tämä
 mökki. ja täällä sisällä on nyt
 tilavampaa kun on keittiö-
 erikseen.
 Voi nyt oikein hyvin edelleen,
 paljon terveisiä täältä, Mummu.

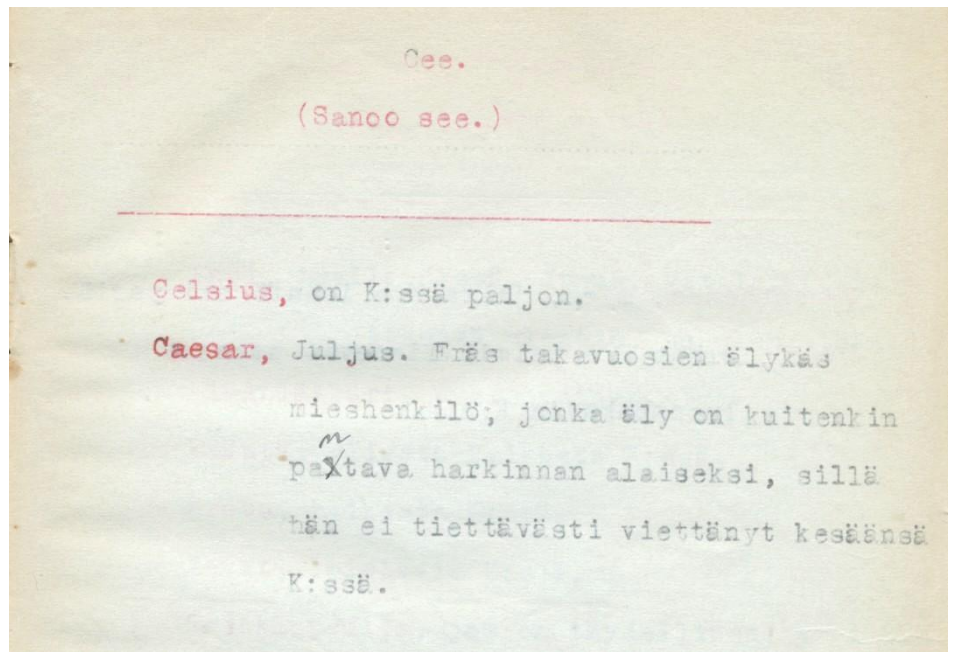
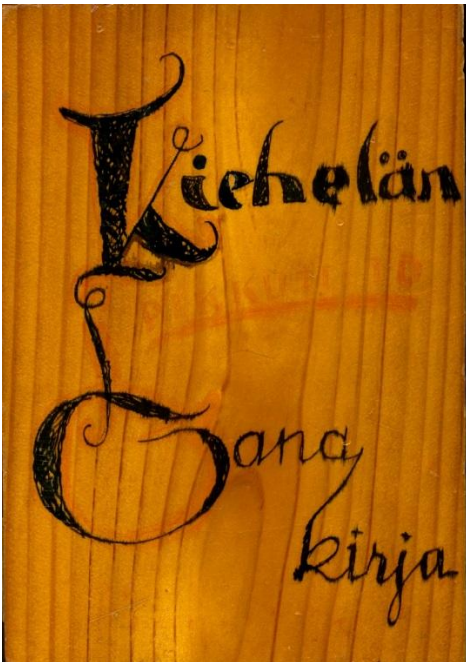
Kun syntymäni tapahtui Jaa-
 konpäivän aikaan ja ei kovin pal-
 jan jälkeen juhannus-juhlan, par-
 tiin nimiseksi Johannes Jaakko.
 Kaste tännä tehtiin Myllylässä. Kun-
 nit olivat naapurin isäntä, värjä-
 ri Jaakko Halonen emäntänsä ja
 talousmiehen Jaakko Koronen. Kalkkapa-
 sillekin kun kummit oli näin
 monta Jaakkoa pojasta myös lehtiin
 Jaakko. Kasteen tännä tehtiin pastori
 Sillemmiin Känkäntien Kirkkoherra
 K. G. Kelfving.

Säilyin taudteilla lapsena ja nuor-
 uusvuosinaikin. Ainaastaan 7-8
 vuotinen sairastin lievan tuh-
 karokan.

Täni sai kaupunkimatkallaan
 Oulussa helmikuussa 1882 an-
 karan yskän, joulun ajan perä-
 tä näytti se oli menen, muut-
 ta paheni huhtikuussa ja muut-
 tui nähtävästi keuhkokuu-
 maksi, joka 24 p:nä huhtikuuta

Ylh. Aulin 73-vuotiaana Karille lähettämä kortti.

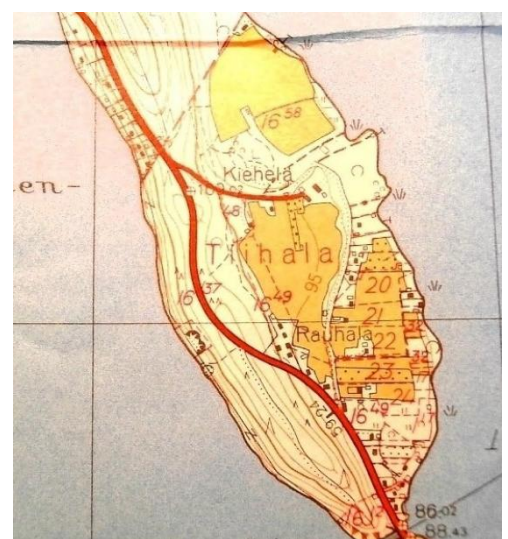
Oik. Hanneksen muisteluita varhaislapsuudestaan

Humoristisen Kiehelän Pikkutieto Sanakirjan toimitti Eero Salola, Kiehelän ns. "pikkuhuvilan" asukas

Myllylän tilan seutu Karsämäellä ilmasta nähtynä 2015, ja tilan rakennukset Karsämäen joen toiselta puolelta kuvattuna n. 1945.

Kiehelän seutu ilmasta nähtynä 2015, ja vastaava karttakuva v. 1950. Kiehelä siis sijaitsi noin seitsemän kilometriä Kangasalan keskustasta Lahteen päin, hiukan ennen Kaivannon kanavaa (päärakennus oli suunnitteen kuvan punaisen ympyrän kohdalla)